

KONU ANLATIMI

TİYATRO

Oyuncuların sahnede seyirciler önünde canlandırmaları amacıyla yazılmış eserlere **tiyatro** denir. Konuşma ve eyleme dayanan bir gösteri sanatı olarak da tanımlanabilir

Ayrıca yazılan eserlerin sahnede oynanmasına ya da bu tür eserlerin oynandığı binaya da **tiyatro** denir.

Tiyatro eserleri *müziksiz* (**trajedi** , **komed** , **dram**) ve *müzikli* (**opera** , **operet** , **komed** müzikal , **bale** , **revü** , **skeç**) olmak üzere iki grupta toplanır .

ÖZELLİKLERİ:

- Genellikle oynanmak için yazılır. Okunmak için yazılan tiyatro türleri de vardır.
- Olayları oluş hâlinde gösterir.
- Konuşma ve eyleme dayanan bir türdür.
- İnsana ders vermek, onu düşündürmek onu yorum yapmaya yönlendirmek amacı taşır.
- Tiyatronun unsurları: “Yazar, eser, oyun ve seyirci”dir.
- Tiyatronun temel öğeleri: “Olay, yer, zaman ve kişiler”dir.

TİYATRO İLE İLGİLİ TERİMLER:

Opera: Orkestra eşliğinde söylenen, tüm sözleri bestelenmiş oyun.

Pantomima: Sessiz hareketler, jestler, yüz ifadeleri ve kostümler yoluyla duyguları, düşünceleri anlatmaya yarayan tiyatro çeşididir.

Suflör: Tiyatroda, kuliste bulunarak oyunculara sözlerini fısıltıyla söyleyip hatırlatan yardımcı.

Temsil: Bir tiyatro eserinin oynanması.

Diyalog: Kişilerin karşılıklı konuşmaları.

Monolog: Bir kişinin tek başına konuşması.

Kulis: Sahne arkası.

Skeç: Kısa yazılmış, güldürme amaçlı oyun.

Melodram: Bestelenmiş dramdır.

Kabare: Güncel, toplumsal konuları eleştirel bir tavırla yansıtan, izleyici ile içli dışlı olunan oyunlardır.

Drama: Bir tiyatro metninin oyuncular tarafından sahnede canlandırılmasıdır.

Jest: Sanatçının bütün hareketlerine verilen ad.

Mimik: Yüz hareketleriyle duygu ve düşünce anlatılması.

Mizansen: Oyuncuların sahnedeki hareketlerine denir.

Sahne (perde): Oyunun her bölümüne verilen ad.

Senaryo: Bir oyunun ve filmin bütün ayrıntılarıyla yazıldığı metindir.

Aktör, Aktris: Erkek ve Kadın oyunculara verilen isim.

ALIŞTIRMA

Aşağıdaki metinlerden tiyatro metni olanları X işareti ile işaretleyiniz.

[] Müştak Bey: (Kumru'nun yanına oturmuş, hayran hayran seyrederken) Sen mahalleliyle gitmiyor musun? Senin burada bir işin kaldı mı?
Hikmet Efendi: Hayır. Sana iki çift lafım var.
Müştak Bey: Sabahleyin gel de iki bin çiftini söyle.
Bak o zaman nasıl can kulağı ile dinlerim.
Hikmet Efendi: Yok, ya! Şimdi söyleyeceğim

[] İki keçi köprüde karşılaşmışlar keçilerden birisi yol istemiş;
- Yol ver de karşıya geçeyim Diğer keçi yol vermeye yanaşmamış;
- önce ben geldim. Sen bana yol ver.
Keçilerin ikisi de inatçı mı inatçı. Köprüde kafa kafaya tolaşmışlar ikisi de kavga etmekten yorgun düşmüşler. Bir tos, Bir tos daha derken, keçilerin ikisi birden dengesini kaybedip ırmağa düşmüşler.

[] (Sınıf ortamı Teneffüste olan öğrenciler dağınık bir şekilde sınıfta durmaktadırlar Ön sırada oturan iki kız öğrenci kendi atalarında konuşmaktadır.)
SELİN- Neyin var Ayşe? Bugün çok dalgınsın. Seni üzen bu şey mi var?
AYŞE- Yok. pek Önemli değil...
SELİN- Hadi canım, ben seni bilmez miyim? Bal gibi üzgünsün işte...
AYŞE- Selin, sen benim en iyi arkadaşımın değil mi?
SELİN- Tabi ki en iyi arkadaşımın Hadi söyle. ne oldu.

[] Bir arkadaşım söylemişti; Boş zaman diye bir şey yoktur, boşa geçirilen zaman vardır, diye. Gerçekten de doğru bir söz. Boş zamanlarınızda ne yaparsınız? Sorusu ne kadar saçma geliyor bu sözü duyduktan sonra. İnsan yaptığı işlere zaman ayırır, boş zamanında bir şeyler yapmaz.

[] Hacivat: Vay benim ki gözüm, candan dostum, şekerden tatlım! Gel aşağıya da biraz konuşalım.
Karagöz: (Hacivat'ın yanına gelir) Sabah sabah beni uykudan uyandırdın Ne konuşacaksın?
Hacivat: Karagözüm, insan önce bir selâm verir, sende hiç incelik yok!
Karagöz: Üzerimde gecelik var ya!
Hacivat: Ne geceliği Karagöz um. İnceik incelik...
Karagöz: O nasıl şey?
Hacivat: İnsanlar karşılaşınca birbirine selâm verir.

ETKİNLİK

Aşağıdaki tiyatro terimleri ile anlamlarını eşleştiriniz.

Temsil - Senaryo - Monolog - Suflör - Diyalog - Skeç - Jest - Kulis

.....: Kısa yazılmış, güldürme amaçlı oyun.

.....: Tiyatroda, kuliste bulunarak oyunculara sözlerini fısıltıyla söyleyip hatırlatan yardımcı.

.....: Sanatçının bütün hareketlerine verilen ad.

.....: Bir oyunun ve filmin bütün ayrıntılarıyla yazıldığı metindir.

.....: Bir tiyatro eserinin oynanması.

.....: Kişilerin karşılıklı konuşmaları.

.....: Bir kişinin tek başına konuşması.

.....: Sahne arkası.

Aşağıdaki bilgileri inceleyiniz doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

[] Trajedi, Dram ve komedi müziksiz tiyatro türleridir.

[] Tiyatroların sahnelendiği binalara salon adı verilir.

[] Oyuncuların yaptığı yüz hareketlerine mimik adı verilir.

[] Tiyatroda erkek oyuncuya aktris, bayan oyuncuya aktör adı verilir.

[] Karagöz ve Hacivat bir tiyatro oyunudur.

[] Tiyatro eserlerinde oyuncuların yaptıkları davranışlar senaryoda parantez içerisinde gösterilir.

[] Pantomima, müzik eşliğinde sözü bestelenmiş tiyatro türüdür.

[] Tiyatro metinlerine konuşma metni adı verilir.

[] Tiyatroda oyunun bir birinden ayrı olarak oynandığı her bir bölüme sahne adı verilir.

[] Tiyatrolar müzikli ve müziksiz olarak ikiye ayrılır.

TEST

1. ERKEK: Biliyor musunuz, her yazarın bir yerde saklı bir konusu vardır. Bütün iş bulmaktır onu. Bir hamlede hem de. Onu buldu mu kurtulur ya da batar büsbütün. Benim konum da bu ışı, bu pencereydi. Öykümü bunun üstüne kurdum.

KADIN: Anladım. Siz, yazarsınız!

ERKEK: Belki de yazarım. Ama ömrümde bir satır olsun yazmadım. Yazmadığıma göre de bilinmez ki!

Belki de yeryüzünün gelmiş geçmiş en büyük yazarı benim!

Bu parça aşağıdaki edebî türlerin hangisinden alınmıştır?

A) Tiyatro B) Roman C) Fabl D) Masal

2. Aşağıdakilerden hangisi tiyatronun yapı unsurlarından biri değildir?

A) Mekân B) Şahıs kadrosu C) Zaman D) Tema

3. Aşağıdakilerden hangisi bir tiyatro terimi değildir?

A) Suflör B) Dekor C) Tiraj D) Perde

4. Duyguların taş, tahtaya kazılması ile maddelerin şekillenmesi ile ortaya çıkmış; duyguların seslerle belirtilmesi’e temel olmuş, çeşitli oyunlarla başlamıştır.

Yukarıdaki boşluklara sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) Resim-heykel-müzik- tiyatro
B) Heykel- bale-tiyatro-müzik
C) Opera-müzik-tiyatro- resim
D) Resim-heykel-tiyatro-müzik

Tiyatro ve edebiyat, insanlık tarihi kadar köklü ve yaygın iki farklı sanat dalıdır. Zira edebiyat bir anlatma / işitme sanatıdır, tiyatro ise doğrudan doğruya sahne sanatı / gösteri sanatıdır. Edebiyatın kendisinden beklenen estetik hazzı yaratabilmedeki tek vasıtası dil iken tiyatronunki -dili kullanmakla birlikte- gösterme/ sahnelemedir. Bu açıdan tiyatroda asıl olan oyunlaştırma, edebiyatta ise dille ifadedir.

5. Bu parçanın konusu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tiyatronun önemi
B) Edebiyat ve tiyatronun ortak noktaları
C) Tiyatronun edebiyattan ayrılan yönü
D) Tiyatronun tarihî gelişimi

6. Tiyatroda kullanılan en temel anlatım teknikleri aşağıdakilerden hangisinde bir arada verilmiştir?

A) Öyküleme - Açıklama
B) Tasvir - Geriye dönüş
C) Tartışma - Betimleme
D) Diyalog - Monolog